

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه الحاق بنادر شهید بهشتی و شهید کلانتری به محدوده

منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار»

۱. موضوع لایحه

این لایحه که بنا به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی در جلسه مورخ ۱۳۹۱/۵/۸ به تصویب هیئت وزیران رسیده و به مجلس ارائه شده است در قالب یک ماده واحده به ارائه حکم مختصر ذیل می‌پردازد.

«ماده واحده - بنادر شهید بهشتی و شهید کلانتری (بنادر چابهار) به شرح نقشه پیوست به محدوده منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار الحاق می‌گردند».

۲. بررسی کلیات لایحه

برگزاری جلسات کارشناسی با کلیه ذینفعان و ذیربطان و مطالعه میدانی انجام شده و اعزام هیئتی کارشناسی به منطقه چابهار گویای آن است که:

- منطقه آزاد چابهار علیرغم برخورداری از ظرفیت‌های بالای اقتصادی مانند (تعاملات تجاری با پاکستان، هند، عمان و کشورهای حاشیه خلیج فارس و...) و امکان توسعه گسترده ترانزیت، از ابتدایی‌ترین زیرساخت‌های یک منطقه آزاد استاندارد محروم است.

- منطقه آزاد چابهار فاقد بندر است؛ ورود هرگونه کالا و مسافر و نیروی کار از طریق دریاهای آزاد به منطقه، ابتدائاً باید تشریفات ورود به سرزمین اصلی (بندر چابهار) را طی کند و بعد از آن به منطقه آزاد وارد شود.

- منطقه آزاد چابهار فاقد فرودگاه مستقل است؛ هرگونه ورود کالا و مسافر از طریق راه‌های هوایی، ابتدائاً باید تشریفات ورود به سرزمین اصلی (فرودگاه کنارک - متعلق به ارتش) را طی کند و بعد از آن به منطقه آزاد وارد شود.

- منطقه آزاد چابهار فاقد راه‌آهن جهت انتقال کالا است. فاصله تا اولین شهرهای بزرگ بسیار زیاد بوده و راه‌های ارتباطی جهت ترانزیت نامناسب است.

با توجه به مراتب فوق تمامی دستگاه‌های ذیربط شامل دبیرخانه مناطق آزاد، سازمان منطقه آزاد چابهار، سازمان بنادر و دریانوردی کشور، اداره کل بنادر و دریانوردی سیستان و بلوچستان (بندر چابهار) و سایر دستگاه‌های متولی با کلیت الحاق دو بندر شهید کلانتری و شهید بهشتی به منطقه آزاد چابهار موافق هستند.

تنها نکته‌ای که در بررسی کلیات موضوع باید به آن توجه کرد، لزوم استعلام این الحاق از ستاد مشترک نیروهای مسلح است. هر چند بررسی‌های میدانی و جلسات کارشناسی، حاکی از عدم وجود مانعی برای این الحاق است، با این حال متولی اصلی در خصوص استعلام این موضوع ستاد مشترک نیروهای مسلح است.

۳. بررسی جزئیات لایحه

در بررسی جزئیات لایحه لازم است به این نکته توجه شود که با الحاق این دو بندر، کلیه اختیارات مربوط به مالکیت و مدیریت بنادر مذکور از سازمان بنادر و دریانوردی به سازمان منطقه آزاد منتقل می‌شود.

مسئولان سازمان بنادر و سازمان منطقه آزاد بر این نکته تأکید دارند که امور بندری شامل مواردی کاملاً تخصصی و فنی است و به همین دلیل حتی در مواردی مانند بندر انزلی و آبادان و خرمشهر که بندر به صورت قانونی به سازمان منطقه آزاد واگذار شده است، در عمل و به صورت عرفی، مدیریت و مالکیت بندر در اختیار سازمان بنادر و دریانوردی باقی مانده است. هرچند به ظاهر در این الحاق اختلاف نظرهایی بین سازمان مناطق و سازمان بنادر وجود دارد ولی در عمل هر دو آنها بر این سه اصل تأکید دارند:

- الحاق دو بندر به منطقه آزاد و تسری احکام قانونی منطقه به بنادر مذکور بر روند توسعه و پیشرفت بندر و منطقه اثر متقابل مثبت دارد.

- امور مربوط به بندر، اموری تخصصی است و لازم است به منظور حفظ روند رو به رشد بندر، به ادامه وضع موجود تأکید شود.

- لازم است برنامه‌ها و عملکرد بندر به نحوی تعیین گردد که در راستای سیاست‌های کلی منطقه آزاد باشد.

باتوجه به موارد فوق هرگونه اختلاف نظر در جزئیات این الحاق می‌تواند با ارائه احکامی درخصوص:

۱. مدیریت، ۲. مالکیت، ۳. درآمدها، ۴. هزینه‌ها، ۵. برنامه‌ها و ۶. نظارت رفع گردد.

۴. پیشنهاد

- «ماده واحده - بنادر شهید بهشتی و شهید کلانتری (بنادر چابهار) به شرح نقشه پیوست به محدوده منطقه آزاد تجاری - صنعتی چابهار الحاق می‌گردند.

تبصره «۱» - مدیر بنادر چابهار توسط مدیرعامل سازمان بنادر و دریانوردی کشور پیشنهاد و حکم آن توسط مدیرعامل سازمان منطقه آزاد چابهار صادر می‌شود. وصول درآمدهای بندری و هزینه کردن آن توسط سازمان بنادر و کشتیرانی صورت می‌گیرد.

تبصره «۲» - مالکیت کلیه مستحدثات و اراضی موجود و استحصال شده از دریا در راستای توسعه بندر کماکان در اختیار سازمان بنادر و دریانوردی است.»

شکل ۱. نمایی هوایی از بندر چابهار شامل دو اسکله و بندر شهید کلانتری (بندر کوچکتر و نزدیکتر در تصویر)

و بندر شهید بهشتی (بندر بزرگتر و دورتر در تصویر) و شهر چابهار در میانه دو اسکله

شکل ۲. نمایی هوایی از اسکله‌های بندر شهید بهشتی

شکل ۳. نمایی از اسکله‌های بندر شهید کلانتری

شکل ۴. نقشه پهنه‌بندی و پیکره‌بندی منطقه آزاد چابهار مطابق طرح جامع منطقه آزاد

